

Nr 578.

Av herr **Edström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 240, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags och solidariska bankbolags tillgångar, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 240 föreslås höjning av skattesatsen för utskiftningsskatten från 30 % till 40 %. Denna skattesats utgjorde vid utskiftningsskatteförordningens antagande år 1927 5 % men höjdes år 1938 till 12 % och 1940 till 30 %. Den har således sexdubblats, och i propositionen föreslås den skola åttadubblas.

Det är under sådana förhållanden icke ägnat väcka förvåning, att utskiftningsskattesakkunnigas till grund för propositionen liggande förslag i denna del föranlett erinringar i åtskilliga däröver avgivna yttranden. I propositionen har redogörelse för det huvudsakliga innehållet i dessa yttranden lämnats, varför någon utförlig redogörelse för innehållet i desamma icke torde vara nödvändig.

Erinras må emellertid, att av Sveriges industriförbund m. fl. näringsorganisationer framhållits, att i den mån värdestegringsvinster ingå i bolagens årsvinster och bliva föremål för utdelning bli de visserligen beskattade hos aktieägarna, varför objektet för utskiftningsskatten principiellt i detta avseende är detsamma som objektet för den skatt å utdelning, utskiftningsskatten är avsedd att ersätta. Det verkliga förhållandet vore dock, att medan värdestegringsvinster i ytterst ringa utsträckning bleve föremål för utdelning, utgjordes objektet för utskiftningsskatten i väsentlig utsträckning av sådana vinster. Värdestegringsvinster å tillgångar för stadigvarande bruk (frånsett maskiner och inventarier) vore enligt gällande skattesystem undantagna från inkomstskatt, i den mån förutsättningarna för realisationsvinstbeskattning icke förelåge eller de undantagsvis inginge i bolagens årsvinster och utdelades. Utskiftningsskatten komme därför, ju längre den ägde bestånd, att i den praktiska tillämpningen alltmer framstå såsom en beskattning utanför skattesystemet. Särskilt under nuvarande förhållanden verkade utskiftningsskatten på grund av den avsevärda penningvärdesförsämring, som ägt rum alltsedan tillkomsten av denna skatt och framför allt efter den senaste höjningen av skattesatsen, i än högre grad än tidigare såsom en värdestegringskatt på rent fiktiva värdestegringar, icke minst på tomt- och skogsmark samt byggnader.

Riktigheten av denna för frågans bedömande betydelsefulla omständighet har icke i propositionen bestritts. En skatt, som beräknas på ett skatteunderlag, vilket i väsentligt större utsträckning än vad fallet är beträffande alla andra skatteformer i sig inkluderar fiktiva värdestegringar, bör dock uppenbarligen avvägas med synnerlig försiktighet.

Såsom den primära utgångspunkten för beräkningarna rörande skattsatsens storlek har angivits, att utskiftningskatten principiellt skall motsvara summan av de ytterligare skattebelopp, aktieägarna skulle haft att erlägga, därest hela det utskiftade beloppet i stället successivt hade utdelats och beskattats hos aktieägarna såsom utdelning. Det har vidare framhållits, att procentsatsen icke bör sättas så hög, att den förhindrar önskvärda upplösningar av aktiebolag eller nedsättning av aktiekapital, men att den å andra sidan icke bör vara ägnad att uppmuntra till dylika åtgärder enbart för de skattelättnader, som därigenom skulle vinnas. Såsom en sådan procentsats har marginalskatteprocenten vid ett inkomstläge, som motsvarar medeltalet av de aktieägares inkomster, vilka äro fysiska personer, anses kunna godtagas.

Enligt en av utskiftningskattesakkunniga åberopad utredning, avseende i första hand vissa större börsnoterade bolag, ha hälften av de aktieägare, som äro fysiska personer, inkomster på över 20 000 kr. och äga ungefär $\frac{3}{4}$ av de på fysiska personer samlade aktierna och andra hälften inkomster under 20 000 kr. och äga ungefär $\frac{1}{4}$ av aktierna. En utskiftningskattprocent motsvarande marginalskatten vid ett inkomstläge av 20 000 kr. anses därför icke vara för hög.

Vid ett inkomstläge av 20 000 kr. torde den beskattningsbara inkomsten i de flesta fall utgöra omkring 16 000 kr., därå marginalskattesatsen för den statliga inkomstkatten är 36 %. Den sammanlagda marginalskattesatsen vid en kommunal utdebitering av 10 kr. för skattekrona kan för denna beskattningsbara inkomst beräknas till 42,4 %.

Eftersom den primära utgångspunkten för beräkningarna är den sammanlagda skattebelastning, som skulle ha drabbat det utskiftade beloppet, därest detta i stället tillförts aktieägarna i form av utdelning, synes oss hänsyn böra tagas till att ett stort antal aktier ägas av sådana svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka äro undantagna från kedjebeskattning och som sålunda icke skulle ha varit skattskyldiga, om utbetalningen skett i form av utdelning. Enligt en av utskiftningskattesakkunniga åberopad utredning torde svenska industriaktiebolag utdela drygt 250 milj. kr., varav fysiska personer skulle få något över hälften eller 125—175 milj. kr. Som jämförelse nämnes vidare, att 62 börsnoterade aktiebolag år 1947 utdelade 149 milj. kr. och att av denna summa fysiska personer antagligen fingo drygt hälften. Även om man räknar med att allenast $\frac{1}{3}$ av utdelningarna tillfaller sådana juridiska personer, som icke äro skattskyld-

diga för utdelning, måste man för att — i överensstämmelse med ovanberörda primära utgångspunkt för beräkningarna — få fram den sammanlagda skattebördan, som skulle ha drabbat det utskiftade beloppet, om utbetalningen i stället skett i form av utdelning, reducera ovannämnda procentsats 42.4 med $\frac{1}{3}$ till 28 %. Om en dylik reduktion underlåtes, bli de belopp som utskiftas i än högre grad konsumerade av skatter än vad fallet är med utdelningarna, och det allmänna kommer att uttaga högre belopp såsom utskiftningskatt än vad som skulle hava utgått, om medlen i stället utdelats till aktieägarna.

Finansministern synes ej heller bestrida riktigheten av ovan anförda synpunkter men invänder (s. 36), att även om det allmänna skulle komma att tillföras högre intäkter av utskiftningskatten än som ur vissa synpunkter kunde finnas skäligt, det för den skull icke föreligger anledning att uttaga en för låg utskiftningskatt å den större delen av de utskiftade tillgångarna, nämligen den del som tillföres fysiska personer. Icke minst på grund av att underlaget för utskiftningskatten såsom ovan framhållits i betydande utsträckning inkluderar mer eller mindre fiktiva värdestegringsvinster, synes oss denna invändning föga övertygande. Särskilt med hänsyn till dessa värdestegringsvinster kan nämligen enligt vår mening en sådan reduktion av skattesatsen, som ovan angivits, icke anses innebära, att »en för låg utskiftningskatt» på sätt departementschefen gör gällande skulle uttagas, därest det allmänna underlåter att uttaga »högre intäkter av utskiftningskatten» än vad som kan anses skäligt, vilket ju, till synes även enligt departementschefens mening, blir fallet, om det i propositionen framlagda förslaget bifalles.

I sin motivering ha de utskiftningskattesakkunniga anført, att skattesatsen för utskiftningskatten bör vara lika med den skatteprocent, som i genomsnitt skulle ha erlagts av aktieägarna, därest de besparade vinstmedlen under bolagets bestånd utdelats i den mån de intjänats. I samband därmed ha de framhållit, att utskiftade belopp utgöra ackumulerad utdelningsinkomst. Det bör på grund härav enligt vår mening vid fastställande av skattesatsen beaktas, att de skattesatser, som varit gällande, om vinstmedlen i vanlig ordning utdelats året efter det de av bolaget intjänats, genomgående varit lägre än de nuvarande, vilka som nämnts ligga till grund för de sakkunnigas, av finansministern godtagna beräkningar av skattesatsen.

Häremot har emellertid invänts, att utdelning beskattas efter den aktuella skattesatsen, oavsett tidpunkten för bolagets förvärv av den inkomst, som utnyttjats för utdelningen, och finansministern framhåller (s. 35), att beskattningen hos aktieägarna av utdelningen och utskiftningsbeskattningen hos bolagen i nu förevarande hänseende äro principiellt lika uppbyggda. Det synes icke med fog kunna göras gällande, fortsätter finansmi-

nistern, att utskiftningskatten borde till sin storlek så avvägas, att olika beskattningsresultat i princip skulle uppnås allteftersom bolaget valde utdelningsvägen eller föredroge att tillföra aktieägarna tillgångarna genom utskiftning.

Även om finansministerns uttalande, att beskattningen hos aktieägarna av utdelning och utskiftningsbeskattningen hos bolagen i princip äro lika uppbyggda i förevarande hänseende, otvivelaktigt är riktigt, leder emellertid den av honom intagna ståndpunkten vid den praktiska tillämpningen till i hög grad obilliga resultat. Det måste nämligen beaktas att medel, som bliva föremål för utskiftning, regelmässigt varit inestående hos bolagen under väsentligt längre tid än de vinster, som i vanlig ordning utdelas, och således merendels förvärvats under tider med lägre skattetryck, vilket där- emot i regel icke är fallet beträffande vinster som utdelas. Att olika beskattningsresultat uppnås allteftersom bolaget väljer utdelningsvägen eller till- för aktieägarna tillgångar genom utskiftning, är en ofrånkomlig följd av skattesystemets konstruktion, vare sig den ena eller den andra principen lägges till grund för skattesatsens beräkning. Under sådana förhållanden synes det mig vittna om ett alltför teoretiskt och av fiskaliska synpunkter influerat betraktelsesätt att vid fastställande av skattesatsen för utskift- ningsskatten, såsom i propositionen skett, helt bortse från det obestridda förhållandet, att utskiftade belopp i långt högre grad än utdelningarna förvärvats under tider med lägre skattetryck än vad som för närvarande gäller.

De här ovan anförda synpunkter, som tala mot en höjning av utskift- ningsskattesatsen, måste var för sig anses så sakligt välgrundade, att de icke kunna avfärdas med mer eller mindre teoretiska konstruktioner. Fi- nansministern har också, tydligen under intryck härav, understrukit att utskiftningskattens prohibitiva karaktär påkallar en höjning av skatte- satsen. Enligt vad de utskiftningskattesakkunniga anført bör nämligen denna sättas så hög, att det icke skattemässigt lönar sig för en person i högt inkomstläge att placera sitt innehav av svenska aktier och andelar i ekonomiska föreningar i ett förvaltningsbolag och taga ut vinstmedlen i form av utskiftning. I berättelsen om vad sig i riket tilldragit meddelar emellertid finansministern, att 1944 års allmänna skattekommitté till be- handling har upptagit frågan rörande skattefriheten för vissa aktiebolag för utdelningar från andra svenska bolag och svenska ekonomiska för- eningar. I den föreliggande propositionen anför han vidare, att nämnda kommitté — som bl. a. har att undersöka, huruvida gällande skattebestäm- melser lämna möjlighet för icke avsedda skattelättnader — är sysselsatt med att undersöka de s. k. familjebolagens och deras delägares beskatt- ning. Om kommitténs överväganden resultera i förslag till skatteskarpan- de bestämmelser i syfte att förhindra icke avsedd skattelindring genom

användande av bolagsformen, är det icke uteslutet, att riksdagen får taga ståndpunkt till denna fråga redan nästkommande år. För den händelse dylika bestämmelser bliva beslutade, förfaller det enda skäl, som möjligen kan anses tala för en höjning av utskiftningsskattesatsen. Med hänsyn härtill synes under alla förhållanden därmed böra anstå i avbidan på utgången av ovanberörda, av 1944 års allmänna skattekommitté till behandling upptagna lagstiftningsärenden.

På grund av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 240 i vad den innefattar förslag om höjning av skattesatsen för utskiftningsskatten från 30 % till 40 %.

Stockholm den 25 april 1950.

Walter Edström.